

VOXPOP: HVORDAN GØR JERES FAG NYTTE?

Niels Overgaard Lehmann, Institutleder, Institut for Æstetiske Fag

–Det forekommer mig, at politikerne har det med at glemme, at heller ikke den allermest hard core naturvidenskab som udgangspunkt er tænkt med henblik på nytte. Forskning inden for fysik og kemi resulterer formentlig hyppigere i teknologi end forskning i for eksempel Molières dramatik. Der er jo faktisk også her tale om *aftledte* resultater helt på samme måde som en undersøgelse af Molières spidende kritik af menneskenes laster kan vise sig at resultere i bedre samfundsmæssige omgangsformer, selv om den som udgangspunkt ”bare” handler om Molière. Det lader sig dog også gøre at udpege mere umiddelbart nyttige dimensioner af Humaniora, og hvis jeg skal give et konkret eksempel på nytten af humanistisk forskning, kunne det være det kursus, vi har kaldt *Design og ledelse af kreative processer*. Kurset er etableret i samarbejde med AU Outreach og henvender sig til folk fra erhvervslivet, som har brug for at få mere greb om de kreative processer. En hovedpointe i kurset er, at sådanne processer baserer sig på kreative paradokser. I særdeleshed gør der sig det forhold gældende, at man i en egentlig kreativ proces ikke fuldstændig kan vide, hvor man skal hen. Man må derfor opgive målrettedheden for at nå i mål. Det er en kunstnerisk erfaring, og det kræver en hel del humanistisk viden at præcisere, hvordan man kan styre sådanne principielt ustyrlige processer. Af evalueringerne af kurset er det hidtil fremgået, at der er tale om uvant viden, som gør en forskel i praksis. Nogle af kursisterne har efterfølgende prøvet tankegangen af og efter sigende med stort udbytte. ☐

Per Stounbjerg, Institutleder, Nordisk Institut

–Den måske mest kontante nytte ligger i, at vores forskning kommer undervisningen til gode. Vi uddanner dansklærere til de højeste niveauer. Dansk er et centralt fag i hele vores uddannelsessystem. Med forskningen i dansk sprog, litteratur og kultur varetager vi endvidere en central national opgave. I Danmark har forskning i danske forhold af gode grunde en privilegeret status. Det gælder også i en international vidensarbejdsdeling. Udlandet må kunne forvente af os, at vi kan formidle indsigt i vores eget sprogområde. Vi har primær adgang til kilder m.v. Derfor ligger de internationale centre for forskning i dansk sprog, litteratur, historie og kultur i Danmark. Det er fx hos os på Nordisk Institut og ingen andre steder i verden, at der har kunnet udarbejdes en Jysk Ordbog. Den er et endnu ikke færdigt resultat af årtiers forskning. Den er et monument over dialekter og også over en snart forsvundet landbokultur. Men den er også del af den danske kultur. De færdige dele af ordbogen er offentligt tilgængelige på internettet på www.jyskordbog.dk. Og medarbejderne af

ordbogen formidler flittigt deres viden. De er efterspurgt i medierne – og besvarer ikke mindst en hoben direkte forespørgsler fra danske borgere. Et eksempel på en mere direkte anvendelsesorienteret forskning er det udredningsarbejde omkring effekten af Århus Kommunes skolepolitik, som Henrik Jørgensen forestår. Undersøgelsen har videnskabelig relevans, men kan samtidig være nyttig for kommunalpolitikere m.fl., idet den producerer evidens om, hvordan specifikke politiske tiltag virker. ☐

Anne-Marie Pahuus, Institutleder, Institut for Filosofi og Idehistorie

–Et eksempel, der er oplagt at fremhæve fra vores institut, er vores bidrag til formuleringer af professionsetikker i den offentlige sektor i Danmark. Det er et udtryk for, at filosofi og idehistorie hos os er ’praktisk’ uden at være anvendelsesorienteret. En professionsetik handler om de værdier og etiske principper, som en profession ikke kan tilsidesætte. Jørgen Husted og Morten Dige har f.eks. bidraget til udarbejdelsen af professionsetikker for folkeskolelærere, pædagoger, bioanalytikere og ergoterapeuter ligesom Uffe Juul Jensen f.eks. har indgået i arbejdet med kliniske etiske komiteer på hospitalerne. Udarbejdelse af professionsetikker får ikke nødvendigvis en stor medieomtale, men de er til gavn for offentligheden, fordi de sætter en refleksion i gang i nogle af de samfundsbærende faglige miljøer. Det er med til at sikre professionernes langtidsholdbare svar i stedet for akutte løsninger på politikeres eller brugeres ønsker og krav. På lang sigt skaber det tillid til en profession, når den lever op til sine egne professionsidealer. Samtidig er en fælles og eftertænksom professionsidentitet med til at tiltrække den nødvendige arbejdskraft. I folkeskolelærernes tilfælde vedtog man en professionsetik allerede i 2003. Man fandt med bl.a. Jørgen Hustedes hjælp frem til en konsensus omkring de grundlæggende værdier, folkeskolen må orientere sig efter. Praksisforskning af denne type indgår også i instituttets store videreuddannelsesprogram, hvor mange offentlige mellemledere tager vores weekendkurser i idehistorie eller vores 2-årige masteruddannelser i etik og værdier i organisationer samt i humanistisk sundhedsforskning. Som noget nyt efteruddanner instituttet også ledere fra det private erhvervsliv inden for etik. ☐

Sven Halse, Institutleder, Institut for Sprog, Litteratur og Kultur

–Den øgede globalisering betyder blandt andet, at sprog og kulturer i stigende grad bevæger sig ind over hinandens traditionelle geografiske områder. Derved intensiveres kulturmøderne – og til tider også kulturkonflikterne. Derfor får også det danske samfund

stadig mere brug for folk med dyb viden om andre sprog og kulturer, om deres historiske baggrund. Et helt centralt kulturfelt er hér de fortællinger, der konstruerer og overleverer de nationale identiteter - for den enkelte og for grupper af mennesker. Sådanne fortællinger lever f.eks. i litteraturen, og de bæres af sproget. Studiet af sproget og litteraturen som bærere af identitetsskabende fortællinger er nyttigt for forståelsen af, hvad der sker ved kulturmøder. I bedste fald skaber det bedre betingelser for kulturel sameksistens. Institut for Sprog, Litteratur og Kultur har netop søsat et forskningsprojekt, der undersøger fortællingens rolle for identitetsdannelsen blandt skandinaviske indvandrere og deres efterkommere i USA og Canada i perioden fra 1870 til 2000. Projektet arbejder ud fra en tese om, at disse udvandrere var i stand til både at lade sig integrere i det nordamerikanske samfund og samtidig fastholde deres danske identitet, idet de udviklede en såkaldt transnational identitet. Projektets samfundsmæssige relevans består ikke blot i at kaste lys over de danske emigranters specifikke udvandringshistorie, men kan også bidrage med viden om vellykket integration af indvandrere i det hele taget.

Jan Iversen, Instituttleder, Institut for Historie og Områdestudier

–Historien bag den nye portal, www.danmarkshistorien.dk, er et eksempel på, at humanistisk forskning nytter. Vi måtte tyvstarte åbningen af hjemmesiden på grund af massiv interesse fra danskernes side. På den officielle åbningsdag den 14. maj havde hjemmesiden over 100.000 hits. Hjemmesiden er den første gratis hjemmeside om danmarkshistorien skrevet af indtil

videre 35 ansatte på Institut for Historie og Områdestudier og andre forskere fra arkæologi og religionsvidenskab og består af over 3.000 siders tekst, lyd og billeder. Det er en ambitiøs satsning, som har været længe undervejs, og som danskerne har taget til sig i stor stil. Formålet med hjemmesiden er at give offentligheden og undervisningssektoren mulighed for at få kvalificeret viden om danmarkshistorien. Derudover har målet også været at kombinere de traditionelle formidlingsformer fra universitetsansatte på en ny platform. Den digitale version gør den imødekommende og let at komme til for nye generationer, og så kan historieinteresserede komme uden om forældede historiebøger ved at konsultere hjemmesiden, der dækker dansk historie fra oldtiden og frem til 2008. At dømme efter den massive interesse, der har været, må man jo konstatere, at danmarkshistorien.dk har haft stor nytteværdi.

Steffen Brandorff, Instituttleder, Institut for Informations- og Medievidenskab

–Diskussioner af forskningens nytte baserer sig alt for ofte på to uholdbare antagelser: For det første, at nytte skal gøres op i kroner og ører. For det andet, at man altid kan udtale sig om nytten af sin forskning, inden man er gået i gang. Hvis man tænker på denne måde – og det er der nogen, der ikke kan lade være med –

så vil meget god og helt nødvendig forskning være temmelig unyttig. På Institut for Informations- og Medievidenskab bevæger forskningen sig i mange retninger - fra undersøgelser af internet og offentlighed over sport på tv til studier af overvågningens konsekvenser og eksperimenter med nye interfaces i byrummet. Fælles for disse projekter er, at de er drevet frem af nysgerrige forskere, som er engageret i deres fag og den verden, de lever i. Denne forskning er nyttig, fordi den hjælper os med at forstå mediernes og informationsteknologiens rolle i nutidens samfund. Den er nyttig, fordi den bidrager til den offentlige debat om overvågning, sociale medier og medieinstitutioner. Den er nyttig, når forskerne engagerer sig i samarbejde med brugere og virksomheder om udviklingen af ny teknologi og forandrede arbejdsmåder. Og den er ikke mindst nyttig, fordi den ligger til grund for uddannelsen af et stort antal dygtige kandidater, der drager ud i verden og får job i offentlige og private virksomheder. Dette er nytte nok for os. Måske venter der oven i købet en faktura ude på den anden side af nogle af projekterne. Men vi skal ikke snævert tilrettelægge forskningen ud fra et ønske om en kortsigtet økonomisk gevinst. Risikoen for at forskningen derved bliver uinteressant, livløs og unyttig, er alt for stor.

Bjarke Paarup-Laursen, Instituttleder, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik

–Vi er blandt andet engageret i et tværfagligt forskningsstøtteprojekt i det nordlige Uganda, der ledes af lektor Lotte Meinert. Det nordlige Uganda har været påvirket af væbnet konflikt i de sidste 20 år, hvor over en million mennesker har boet i lejre for internt fordrevne flygtninge i mere end en generation. En nylig fredsaf tale betyder, at folk er begyndt at flytte hjem.

Men hjemvenden til livet uden for lejrene er vanskelig, og der er brug for mange typer af viden om den nye fred og de udfordringer, der følger med. For fem år siden blev Gulu University etableret, det unge universitet har imidlertid brug for hjælp til at sætte skub i forskningen. Det forskningsfaglige Udvalg for Udviklingsforskning donerede ti millioner kroner, hvoraf 60 procent administreres af AAL. Nogle af de penge går til støtte af tre ugandiske ph.d.'er fra Gulu University samt 20 masterprojekter. Fælles for projekterne er, at de skal beskæftige sig med forskningstemaet human security, dvs. forskellige aspekter af menneskers sikkerhed, herunder sikkerhed gennem et godt sundhedssystem, politisk sikkerhed gennem et forsvarligt retssystem, social sikkerhed gennem uddannelse og netværk. Forskningsprojektet løber i første omgang over fire år, men kan forlænges til 12 år. Med sådan et langvarigt projekt er vi med grundig humanistisk og tværfaglig forskning med til at synliggøre den kompleksitet, der følger i kølvandet på væbnede konflikter og bidrage med viden, politikere kan træffe bedre beslutninger på baggrund af.